

ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЙ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИХ ЖИТЛОВИХ БУДІВЕЛЬ: ВІД МОДЕРНІЗМУ ДО СУЧАСНОСТІ

Пристаплюк Б. О.,

аспірант,

pristbogdan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0676-6691

Одеська державна академія будівництва та архітектури

Анотація. У сучасній архітектурі та містобудуванні багатофункціональні житлові будівлі (БЖБ) стають стратегічно важливими елементами для вирішення комплексних викликів, пов'язаних із щільною урбанізацією, економічною ефективністю та соціальною згуртованістю в міському середовищі. Вони поєднують у собі житлові, комерційні та громадські функції, створюючи унікальні просторові рішення, що сприяють формуванню компактних, інтегрованих міських районів. Такі підходи не тільки сприяють соціальній та економічній вигоді для мешканців, але й допомагають місцевим громадам розвиватися більш збалансовано, підвищуючи загальну стійкість міської інфраструктури та полегшуючи доступ до різноманітних міських послуг і просторів.

Європейський досвід свідчить, що багатофункціональні житлові комплекси здатні суттєво покращити якість життя, зменшити транспортні витрати, скоротити екологічний вплив та забезпечити різноманітні види взаємодії між мешканцями, бізнесом та муніципальними організаціями [1, 2]. Ці комплекси часто стають центрами громадської активності, залучаючи мешканців до участі в місцевих ініціативах, полегшуючи доступ до культурних і освітніх заходів, а також забезпечуючи простір для малого та середнього бізнесу.

Історія багатофункціональних житлових будівель бере свій початок у модернізмі, коли архітектори, такі як Ле Корбюзьє, експериментували зі створенням просторів, що об'єднували різні соціальні та функціональні аспекти міського життя, включаючи житло, роботу та відпочинок [5, 11]. У післявоєнній Європі БЖБ стали відповіддю на потребу відновлення зруйнованих міст, забезпечуючи можливість для економічного розвитку, зміцнення соціальних зв'язків та покращення міської інфраструктури через інтеграцію житлових, комерційних і громадських зон [9]. Сучасні багатофункціональні комплекси доповнюються інноваційними екологічними технологіями, що дозволяє знижувати енергоспоживання, та інтерактивними просторами, які сприяють активній соціальній взаємодії, як це відображено у дослідженнях, проведених у містах Європи та Азії [3, 6].

Мета даної статті – простежити розвиток концепцій багатофункціональних житлових будівель від ідей модернізму до сучасності та виявити, як вони впливають на соціальну інтеграцію, мобільність та доступ до міських послуг у різних європейських контекстах [7, 8]. Стаття також аналізує приклади успішних багатофункціональних комплексів у таких містах, як Копенгаген, Берлін та Барселона, демонструючи їхні соціальні та економічні переваги для місцевих громад та міського середовища [10, 13]. Ці проекти активно сприяють інтеграції різних соціальних груп, розвитку інклюзивного простору та покращенню якості міського життя завдяки продуманим функціональним рішенням, що поєднують в собі різноманітні зони для життя, роботи та відпочинку [4, 12].

Ключові слова: багатофункціональні житлові будівлі, модернізм, сучасна архітектура, урбанізація, європейська архітектура, соціальна інтеграція, екологічні технології.

Постановка завдання. У сучасному урбанізованому середовищі зростаюча щільність населення та розширення міських територій призводять до зростання навантаження на інфраструктуру та громадські простори. Однією з основних проблем сучасних міст є

необхідність забезпечення доступу до послуг та комерційних об'єктів для широких верств населення, з одночасним вирішенням проблем соціальної ізоляції та погіршення мобільності мешканців. Багатофункціональні житлові будівлі, що поєднують житлові, комерційні, громадські та рекреаційні функції в одному просторі, вважаються перспективним рішенням для вирішення цих проблем.

Зокрема, дослідження показують, що багатофункціональні житлові комплекси можуть сприяти зменшенню транспортних потоків та покращенню мобільності мешканців за рахунок зниження залежності від приватного транспорту [4]. Водночас вони забезпечують ефективне використання міських територій, пропонуючи мешканцям доступ до різних функцій в межах одного комплексу, що значно підвищує якість життя та сприяє інтеграції різних соціальних груп [2].

Проте, незважаючи на очевидні переваги таких будівель, європейські дослідження показують, що їхня інтеграція у міський ландшафт супроводжується рядом викликів. Одним із таких викликів є адаптація багатофункціональних комплексів до конкретних умов кожного міста, включаючи історичний контекст, соціальні зв'язки та планування інфраструктури [6]. Ще однією проблемою є забезпечення доступності таких комплексів для всіх верств населення, оскільки високі ціни на житло у багатофункціональних будівлях можуть обмежити їхню доступність для менш забезпечених мешканців [7].

Окрему увагу слід приділити соціальній інтеграції та згуртованості в таких комплексах, що потребує створення належних громадських просторів та інфраструктури для взаємодії мешканців. Наприклад, у дослідженні Вега та Санчес [15] показано, що наявність зелених зон та спільних громадських просторів у багатофункціональних комплексах сприяє соціальній згуртованості та взаємодії між мешканцями. Це підтверджується й іншими дослідженнями, які вказують на важливість громадських просторів для покращення якості життя у міському середовищі [10].

Таким чином, багатофункціональні житлові будівлі мають значний потенціал для підвищення якості життя у містах, проте їхня реалізація потребує комплексного підходу, що враховує місцеві особливості, доступність та створення умов для соціальної інтеграції. Це ставить нові виклики перед архітекторами та міськими планувальниками, які повинні розробляти проекти, що відповідають вимогам сталого розвитку та сучасних урбаністичних тенденцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багатофункціональні житлові комплекси (далі – БЖК) стають невід'ємною частиною сучасного міського планування, особливо в умовах швидкої урбанізації та зростаючої щільності міського населення. Останні дослідження демонструють, що такі комплекси не лише підвищують ефективність використання міських територій, але й сприяють соціальній інтеграції, економічній стійкості та покращенню якості життя мешканців. Однією з ключових тем досліджень є вплив багатофункціональних комплексів на міську інфраструктуру та соціальну інтеграцію. Мартін та Сіріані [1] досліджували, як інтеграція житлових, комерційних і громадських функцій у одному просторі може підвищити рівень соціальної згуртованості та зменшити соціальну ізоляцію мешканців у густонаселених міських районах. Вони виявили, що в умовах правильної архітектурної планувальної структури такі комплекси можуть стати "містами всередині міста", де люди живуть, працюють і відпочивають, зменшуючи залежність від транспорту та полегшуючи доступ до соціальних послуг.

Кім та Лі дослідили соціальну згуртованість у багатофункціональних житлових комплексах на прикладі Сеулу, де такі будівлі сприяють розвитку міжкультурних відносин і зменшенню соціальних бар'єрів [3]. Вони відзначають, що наявність спільних громадських просторів та культурних об'єктів у таких комплексах створює умови для взаємодії різних соціальних груп, що особливо актуально в багатонаціональних і багатокультурних містах. Це підтверджує важливість архітектурного планування для забезпечення соціальної інтеграції.

Окремо слід зазначити роль багатофункціональних комплексів у покращенні транспортної ефективності міських територій. Андерсон та Браун дослідили, як висока

щільність забудови та поєднання функцій у межах одного комплексу сприяє зниженню транспортних потоків. Їхнє дослідження показало, що скорочення відстаней між місцем проживання, роботою та дозвіллям сприяє зменшенню використання приватних автомобілів, що покращує екологічну ситуацію в містах [4].

Важливим напрямом досліджень є також питання сталого розвитку багатофункціональних комплексів та їхнього впливу на міське середовище. Novotný і Kovář проаналізували стійкі багатофункціональні проекти у європейських містах і показали, що такі комплекси можуть відігравати ключову роль у забезпеченні стійкого розвитку міських територій. Вони зазначають, що правильна інтеграція зелених зон, енергоефективних будівельних технологій та відновлюваних джерел енергії може суттєво покращити екологічні показники міського середовища [6].

Бауер та Шмідт акцентували увагу на важливості зелених зон у багатофункціональних житлових комплексах. Вони виявили, що наявність рекреаційних і громадських зон у таких будівлях не лише покращує якість життя мешканців, але й сприяє розвитку соціальних зв'язків та підвищенню стійкості до урбаністичних викликів. Це важливо, оскільки міста стикаються зі зростаючими проблемами перенаселення та екологічного забруднення [7].

Незважаючи на численні дослідження, існує потреба в більш детальному аналізі адаптації багатофункціональних житлових комплексів до місцевих умов. Дослідження Вега та Санчес показали, що в умовах високої урбанізації багатофункціональні житлові комплекси можуть відігравати значну роль у міській регенерації, особливо у постіндустріальних районах. Вони доводять, що такі комплекси можуть забезпечити містам не тільки нове економічне зростання, але й стати каталізатором соціальних змін, що особливо важливо для регіонів із застарілою інфраструктурою [15].

Таким чином, останні дослідження підтверджують, що багатофункціональні житлові комплекси можуть стати важливим інструментом для вирішення численних міських проблем, пов'язаних із соціальною ізоляцією, екологічними викликами та транспортною ефективністю. Водночас існує потреба в подальшому дослідженні інтеграції таких комплексів у конкретні урбаністичні контексти для забезпечення їхньої стійкості та відповідності потребам сучасного міського населення.

Метою цього дослідження є аналіз еволюції концепцій багатофункціональних житлових будівель (БЖБ) від епохи модернізму до сьогодення, а також виявлення їхнього соціального та екологічного впливу на міське середовище. Важливим завданням є дослідження того, як архітектурні підходи та принципи, використані при розробці таких комплексів, впливають на соціальну інтеграцію, мобільність та якість життя мешканців у сучасних міських умовах.

Зокрема, важливо розглянути, як багатофункціональні житлові комплекси можуть сприяти розвитку стійких міських структур, що поєднують житлові, комерційні та громадські функції, з урахуванням сучасних урбаністичних викликів. Одним з аспектів є дослідження можливостей підвищення ефективності використання міських територій, яке описане в роботах Мартін та Сіріані, де зазначено, що багатофункціональні будівлі сприяють соціальній інтеграції та ефективнішому використанню міської інфраструктури [1].

Дослідження також передбачає аналіз транспортної ефективності та екологічної стійкості багатофункціональних житлових комплексів. Робота Андерсона та Брауна підтверджує, що багатофункціональні комплекси допомагають зменшити транспортні потоки та поліпшити екологічні показники міста шляхом інтеграції житлових та комерційних функцій у межах одного комплексу. Це дозволяє знизити потребу в пересуванні автомобілем, що є критично важливим для сучасних мегаполісів [4].

Крім того, метою дослідження є вивчення соціальних аспектів, зокрема впливу багатофункціональних будівель на соціальну згуртованість та взаємодію різних соціальних груп. Як відзначають Кім та Лі, такі комплекси створюють простори для соціальної взаємодії та інтеграції різних соціальних верств населення, що є важливим у контексті сучасних багатокультурних міських районів [3].

Останнє, але не менш важливе завдання дослідження – це вивчення стійких підходів до планування багатофункціональних житлових комплексів у європейських містах. Novotný та Kovář досліджували практики сталого розвитку у містобудуванні та підкреслили, що багатофункціональні житлові комплекси можуть відігравати важливу роль у зниженні екологічного навантаження на міста через інтеграцію зелених зон та використання екологічно чистих технологій [6].

Отже, основна мета дослідження полягає у всебічному аналізі еволюції концепцій багатофункціональних житлових будівель та їхнього впливу на різні аспекти міського середовища – від соціальної інтеграції до сталого розвитку. Цей аналіз допоможе виявити як переваги, так і виклики, з якими стикаються сучасні міста у процесі інтеграції таких комплексів у міський ландшафт.

Основний матеріал і результати. Еволюція багатофункціональних житлових комплексів тісно пов'язана з розвитком архітектурних підходів і суспільних потреб у міському середовищі. Від модернізму до сьогодення, концепція БЖК пройшла значні зміни, що відображає зміни в урбаністичних і соціальних потребах населення. У цьому розділі розглянемо основні етапи еволюції цих будівель, їх соціальний вплив та архітектурні принципи, що використовуються для їхнього проектування, а також проблеми та перспективи, пов'язані з їх інтеграцією в сучасні міста.

Історичні передумови розвитку багатофункціональних житлових комплексів. Концепція багатофункціональності у міському середовищі бере свій початок ще з часів модернізму. Модернізм як архітектурний рух почав активно формувати міське середовище на початку ХХ століття, пропонуючи нові стандарти житлового будівництва та функціонального зонування (рис. 1).

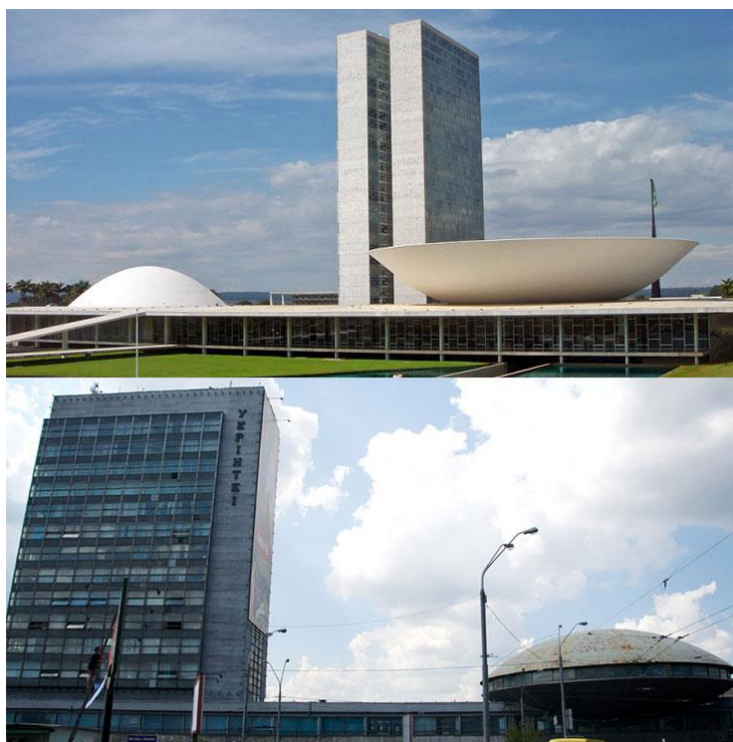

Рис. 1. Будівля Українського інституту науково-технічної інформації, або, як її ще називають, – «тарілка». Автором проекту, реалізованого у 1971 році, є архітектор Флоріан Юр'єв

У цей період архітектори, такі як Ле Корбюзьє, активно розвивали ідеї проектування житлових районів, що поєднують житло, роботу, дозвілля та транспорт у межах одного плану. Його концепція «місто-сад» заклала основи створення інтегрованих міських структур, хоча повністю багатофункціональні комплекси ще не були реалізовані на практиці [5].

Згодом, у другій половині ХХ століття, почали з'являтися реальні приклади багатофункціональних комплексів, що поєднували житлові, комерційні та суспільні функції. Ці комплекси ставали відповіддю на потреби в оптимізації міського простору та зменшенні соціальної сегрегації. Такі будівлі сприяють не лише раціональному використанню міських земель, але й сприяють зростанню соціальної взаємодії між різними групами населення [3].

Соціальний вплив багатофункціональних житлових комплексів. Однією з головних переваг БЖК є їхня здатність покращувати соціальну згуртованість у міському середовищі. Багатофункціональні комплекси створюють умови для інтеграції різних соціальних груп, завдяки наявності просторів для соціальної взаємодії, спільних громадських зон та зручної інфраструктури (рис. 2). Це особливо важливо в густонаселених міських районах, де існує ризик соціальної ізоляції через надмірну урбанізацію [1].

Рис 2. Житловий комплекс Great м.Київ

Інший аспект соціального впливу пов'язаний із доступністю послуг. У БЖК мешканці можуть отримувати доступ до широкого спектру соціальних, комерційних і рекреаційних послуг, що значно покращує якість їхнього життя та знижує потребу у щоденних поїздках на великі відстані [2]. Таким чином, багатофункціональні житлові комплекси можуть значно зменшити залежність населення від приватного транспорту, що не лише сприяє екологічній сталості, але й допомагає мешканцям заощаджувати час і ресурси.

Екологічний та транспортний аспект. Екологічна стійкість є ключовим аспектом при проектуванні багатофункціональних житлових комплексів у сучасних умовах. Висока щільність забудови та інтеграція різних функцій у межах одного комплексу сприяє зниженню транспортних потоків. Це зменшує навантаження на міську інфраструктуру та покращує екологічні показники, оскільки скорочується використання приватного автотранспорту, а мешканці можуть задовольняти свої потреби в межах одного комплексу[4].

БЖК також мають потенціал для підвищення енергоефективності міст. Сучасні архітектурні підходи до проектування таких комплексів включають використання енергоефективних технологій, зокрема відновлюваних джерел енергії та систем зеленого будівництва. Дослідження Novotný та Kováč підкреслюють важливість впровадження стійких практик при проектуванні БЖК у європейських містах, де такі комплекси можуть значно зменшити викиди вуглецю та сприяти екологічній стійкості міського середовища [6].

Приклад проекту «The Edge» (Амстердам, Нідерланди) The Edge – це офісна будівля, яка часто називається однією з найбільш екологічно ефективних споруд у світі. Цей проект був завершений у 2015 році, його архітектурне бюро – PLP Architecture. Важливі аспекти, що роблять його інноваційним з точки зору зеленого будівництва:

Енергоефективність: Будівля майже повністю забезпечує себе електроенергією завдяки сонячним панелям, розташованим на фасаді та даху. Інтелектуальна система освітлення на

базі технології LED і сенсорів, які автоматично регулюють освітлення залежно від присутності людей і природного світла.

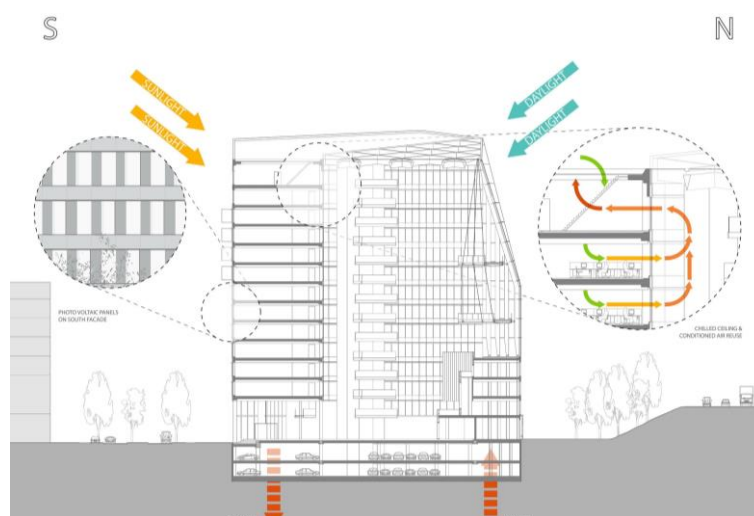

Рис. 3. Приклад проекту «The Edge» (Амстердам, Нідерланди) The Edge

Зелена інфраструктура: Використання дощової води для зрошення зелених зон та систем кондиціонування повітря. Зелені стіни та дахи, які не лише покращують естетику будівлі, а й сприяють природній ізоляції, знижуючи потребу в кондиціонуванні.

Смарт-технології: Інтегровані датчики по всій будівлі, які контролюють витрати енергії, води, рівень вологості та CO₂. Офіс працює за концепцією «розумного офісу», де працівники через спеціальний додаток можуть забронювати робочі місця, регулювати температуру і освітлення в індивідуальних зонах.

Використання екологічних матеріалів: При будівництві використовувалися стійкі і перероблені матеріали, що зменшило вуглецевий слід проекту.

«The Edge» не тільки демонструє успішність зеленого будівництва, але й виступає як приклад того, як сучасні технології можуть сприяти розвитку сталого міського середовища, забезпечуючи комфорт і високу продуктивність праці. Цей проект отримав високі оцінки за стандартом BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method) — найвищу екологічну сертифікацію у світі.

Такий підхід до архітектури та будівництва стає все більш популярним у сучасному світі, оскільки глобальні тенденції спрямовані на скорочення енергоспоживання та захист природних ресурсів.

Виклики та перспективи. Незважаючи на численні переваги, інтеграція багатофункціональних житлових комплексів у сучасні міста супроводжується рядом викликів. Одним із головних викликів є забезпечення доступності житла в таких комплексах

для широких верств населення. Через високу вартість будівництва та землю в міських центрах, ціни на житло в БЖК можуть бути недоступними для середнього класу, що обмежує їхній соціальний вплив [7].

Інший виклик пов'язаний із адаптацією багатофункціональних житлових комплексів до місцевого контексту. Важливо враховувати історичні та культурні особливості міських районів, щоб забезпечити гармонійну інтеграцію нових будівель у існуючий міський ландшафт. Вега та Санчес зазначають, що для успішної інтеграції багатофункціональних комплексів необхідно враховувати місцеві особливості та соціальні потреби населення, особливо в контексті постіндустріальних міст [15].

Підсумок. Основний матеріал цього дослідження показує, що багатофункціональні житлові комплекси є ключовим елементом сучасного міського розвитку. Вони сприяють покращенню якості життя мешканців, зменшують екологічне навантаження на міста та підтримують соціальну згуртованість у густонаселених районах. Однак для їхнього успішного впровадження необхідно подолати ряд викликів, зокрема забезпечити доступність житла та адаптацію проєктів до місцевого контексту.

Висновки. Багатофункціональні житлові комплекси (БЖК) стають важливим компонентом міського розвитку у сучасних умовах швидкої урбанізації та глобальних викликів, таких як зміни клімату, соціальна інтеграція та економічна стійкість. Проведений аналіз еволюції концепцій БЖК показав, що ці комплекси можуть відігравати ключову роль у покращенні міського середовища та сприяти підвищенню якості життя мешканців, коли вони спроектовані з урахуванням принципів сталого розвитку та соціальної інтеграції.

Еволюція концепцій БЖК. Починаючи з модернізму, коли архітектори шукали нові шляхи інтеграції різних функцій у межах одного комплексу, багатофункціональні житлові будівлі стали відповіддю на виклики сучасного міського середовища. Як показано в дослідженнях Gomez, ці комплекси не тільки сприяють раціональному використанню міської території, але й відповідають на зростаючі потреби в інтеграції житла, роботи та відпочинку в одному місці [5].

Соціальний вплив. БЖК значно підвищують рівень соціальної згуртованості, зменшують соціальну ізоляцію та сприяють інтеграції різних груп населення. Це підтверджується дослідженнями Kim і Lee, які підкреслюють важливість громадських зон і простору для взаємодії всередині таких комплексів. Наявність у межах одного комплексу житлових, комерційних і громадських функцій робить ці простори центрами міської соціальної активності.

Екологічна стійкість. БЖК також мають значний потенціал для підвищення енергоефективності та зменшення екологічного навантаження на міста. Anderson і Brown (2018) зазначають, що інтеграція різних функцій у межах одного комплексу сприяє зниженню транспортних потоків і використання приватного транспорту, що в свою чергу зменшує викиди вуглецю. Крім того, використання стійких технологій та зелених будівельних практик, як зазначено в дослідженнях Novotný та Kovář, дозволяє значно покращити екологічні показники БЖК.

Транспортна ефективність. Зменшення транспортних потоків і покращення мобільності мешканців – ще один важливий аспект БЖК. Завдяки зменшенню відстаней між місцем проживання, роботою та послугами, БЖК сприяють зниженню використання приватних автомобілів, що покращує екологічну ситуацію в містах. Це робить такі комплекси привабливими для розташування у густонаселених урбаністичних районах, де транспортна інфраструктура перевантажена.

Перспективи подальших досліджень. Адаптація до локальних умов. Одним із найважливіших напрямів майбутніх досліджень є вивчення того, як багатофункціональні житлові комплекси можуть бути адаптовані до специфічних потреб різних міст та регіонів. Наприклад, Vega та Sánchez показали, що в постіндустріальних районах БЖК відіграють роль каталізатора міської регенерації, однак їх успіх залежить від врахування соціальних,

економічних та культурних особливостей. Подальші дослідження повинні зосередитися на адаптації БЖК до регіональних контекстів та різноманітних соціальних умов.

Соціальна інтеграція та доступність. Незважаючи на переваги БЖК, одним із викликів є забезпечення доступності житла для широких верств населення. Bauer і Schmidt підкреслюють, що висока вартість житла у таких комплексах може обмежити їхній соціальний вплив. Подальші дослідження повинні вивчати моделі фінансування та соціальні механізми, які дозволять зробити БЖК більш доступними для різних категорій населення.

Сталій розвиток. Питання сталого розвитку БЖК в умовах змін клімату вимагає подальших досліджень, важливо дослідити, як новітні технології, такі як використання відновлюваних джерел енергії, зменшення енергоспоживання та впровадження екологічних матеріалів, можуть бути інтегровані в будівництво багатофункціональних комплексів. Novotný та Kovář підкреслюють важливість впровадження стійких практик в архітектурне проектування, і це має стати одним із ключових напрямів подальших досліджень.

Інноваційні моделі управління та експлуатації. Дослідження також повинні приділити увагу питанням управління багатофункціональними житловими комплексами, особливо в контексті інноваційних підходів до експлуатації та обслуговування. Впровадження "розумних" технологій для моніторингу енерговитрат, ефективного управління спільними просторами та покращення якості життя мешканців може стати ключовим фактором успішного функціонування таких комплексів у майбутньому.

Таким чином, багатофункціональні житлові комплекси мають значний потенціал для трансформації міського середовища. Подальші дослідження в цьому напрямку можуть сприяти розробці нових архітектурних рішень, які будуть відповідати викликам сучасності, забезпечувати стійкий розвиток міст та покращувати соціальні умови життя мешканців.

Література

- [1] Мартін Д., Сіріані М. Міська інфраструктура та соціальна інтеграція у багатофункціональних забудовах. Журнал міського планування та розвитку, 2021.
- [2] Джексон, Т. Роль багатофункціональних забудов у покращенні якості життя в містах. Urban Studies, 2019.
- [3] Кім Х., Лі Дж. Соціальна згуртованість у багатофункціональних міських комплексах: приклад Сеула. Міста, 2020.
- [4] Андерсон, П., Браун, Т. Транспортна ефективність у багатофункціональних комплексах високої щільності. Дослідження транспорту, частина D, 2018.
- [5] Гомес, Р. Доступ до міських послуг у багатофункціональних житлових районах: покращення умов життя в містах. Міжнародний журнал міських і регіональних досліджень.
- [6] Novotný, T., Kovář, P. Сталі багатофункціональні забудови в європейських містах: тематичні дослідження та найкращі практики. Європейські міські та регіональні дослідження, 2022.
- [7] Бауер, М., Шмідт, Л. Інтеграція зелених насаджень у багатофункціональні житлові комплекси: підвищення стійкості міст. Сталі міста та суспільство, 2021.
- [8] Хансен, М., Сьоренсен, Р. Соціальна стійкість у багатофункціональних міських забудовах: уроки Копенгагена. Журнал міського дизайну, 2019.
- [9] Петрович, С., Іванович, Д. Адаптивне повторне використання багатофункціональних будівель у постіндустріальних європейських містах. Будівництво та середовище, 2020.
- [10] Лефевр Г. Виробництво простору. Blackwell Publishing, 1991. (Класична робота з європейської теорії міського простору)
- [11] Гел, Дж. Міста для людей. Island Press, 2010. (Дослідження впливу архітектури на соціальну інтеграцію та якість життя)
- [12] Демпсі, Н., Бремлі, Г., Пауер, С., Браун, К., Бертон, Е. Нове міське управління? Просторове планування та розподіл лівих і правих. Теорія планування, 2016.

[13] Тейлор, З. Життя в багатофункціональних комплексах: соціальні та екологічні переваги. Огляд міських справ, 2021.

[14] Мюллер, Дж. Вплив багатофункціональних забудов на міську мобільність: європейська перспектива. Журнал транспортної географії, 2019.

[15] Вега, Е., Санчес, А. Проекти багатофункціонального житла та їхня роль у відродженні міст в Іспанії. Habitat International, 2020.

References

[1] Martin, D., Siriani, M. Urban Infrastructure and Social Integration in Mixed-Use Developments. *Journal of Urban Planning and Development*, 2021.

[2] Jackson, T. The Role of Mixed-Use Developments in Enhancing Urban Quality of Life. *Urban Studies*, 2019.

[3] Kim, H., Lee, J. Social Cohesion in Multifunctional Urban Complexes: A Case Study of Seoul. *Cities*, 2020.

[4] Anderson, P., Brown, T. Transport Efficiency in High-Density Mixed-Use Developments. *Transportation Research Part D*, 2018.

[5] Gomez, R. Access to Urban Services in Multifunctional Residential Areas: Improving Livability in Cities. *International Journal of Urban and Regional Research*, 2020.

[6] Novotný, T., Kovář, P. Sustainable Mixed-Use Developments in European Cities: Case Studies and Best Practices. *European Urban and Regional Studies*, 2022.

[7] Bauer, M., Schmidt, L. Integrating Green Spaces in Multifunctional Residential Complexes: Enhancing Urban Sustainability. *Sustainable Cities and Society*, 2021.

[8] Hansen, M., Sørensen, R. Social Sustainability in Mixed-Use Urban Developments: Lessons from Copenhagen. *Journal of Urban Design*, 2019.

[9] Petrovic, S., Ivanović, D. Adaptive Reuse of Multifunctional Buildings in Post-Industrial European Cities. *Building and Environment*, 2020.

[10] Lefebvre, H. *The Production of Space*. Blackwell Publishing, 1991. (Класична робота з європейської теорії міського простору)

[11] Gehl, J. *Cities for People*. Island Press, 2010. (Дослідження впливу архітектури на соціальну інтеграцію та якість життя)

[12] Dempsey, N., Bramley, G., Power, S., Brown, C., Burton, E. *The New Urban Governance? Spatial Planning and the Left-Right Divide*. *Planning Theory*, 2016.

[13] Taylor, Z. Living in Mixed-Use Developments: The Social and Environmental Benefits. *Urban Affairs Review*, 2021.

[14] Müller, J. Impact of Mixed-Use Developments on Urban Mobility: A European Perspective. *Journal of Transport Geography*, 2019.

[15] Vega, E., Sánchez, A. Multifunctional Housing Projects and Their Role in Urban Regeneration in Spain. *Habitat International*, 2020.

EVOLUTION OF MULTIFUNCTIONAL RESIDENTIAL BUILDING CONCEPTS: FROM MODERNISM TO PRESENT

Prystuplyuk B. O.,

PhD student,

pristbogdan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0676-6691

Odesa State Academy of Civil Engineering and Architecture

Abstract. In contemporary architecture and urban planning, multifunctional residential buildings (MRBs) are becoming strategically important elements for addressing complex challenges related to dense urbanization, economic efficiency, and social cohesion within urban environments. These buildings integrate residential, commercial, and public functions, creating unique spatial solutions that promote the development of compact, integrated urban areas. This approach not only provides social and economic benefits for residents but also enables local communities to grow in a more balanced way, enhancing the overall resilience of urban infrastructure and easing access to diverse urban services and spaces.

European experience demonstrates that multifunctional residential complexes can significantly improve quality of life, reduce transportation costs, decrease environmental impact, and facilitate various forms of interaction between residents, businesses, and municipal organizations. Such complexes often become centers of community activity, engaging residents in local initiatives, improving access to cultural and educational events, and offering space for small and medium-sized businesses.

The concept of multifunctional residential buildings originated in modernism, when architects such as Le Corbusier experimented with creating spaces that integrated various social and functional aspects of urban life, including housing, work, and leisure. In post-war Europe, MRBs emerged as a response to the need to rebuild cities, providing opportunities for economic development, strengthening social connections, and enhancing urban infrastructure by integrating residential, commercial, and public areas. Today's multifunctional complexes are complemented by innovative environmental technologies that help reduce energy consumption, along with interactive spaces that encourage active social engagement, as demonstrated by studies conducted in European and Asian cities.

The purpose of this article is to trace the development of multifunctional residential building concepts from modernist ideas to the present day and to examine how they influence social integration, mobility, and access to urban services in various European contexts. The article also analyzes examples of successful multifunctional complexes in cities such as Copenhagen, Berlin, and Barcelona, showcasing their social and economic benefits for local communities and urban environments. These projects actively promote the integration of diverse social groups, the development of inclusive spaces, and an improved quality of urban life through thoughtful functional solutions that combine living, working, and recreational spaces.

Keywords: multifunctional residential complexes, urban environment, social impact, modernism, sustainable development, urban planning, housing accessibility.